

VUOROVAIKUTUSTA VAI EI ?

Kuinka osallistumista ja tiedotusta tulisi kehittää
asemakaavoituksessa?

Hiukkavaaran vuorovaikutuskysely 11.-19.11.2014

VUOROVAIKUTUSTA VAI EI?

Kyselyyn saatiin yhteensä 98 vastausta, joista 59 sähköisen kyselyn kautta ja 39 paperivastauksina.

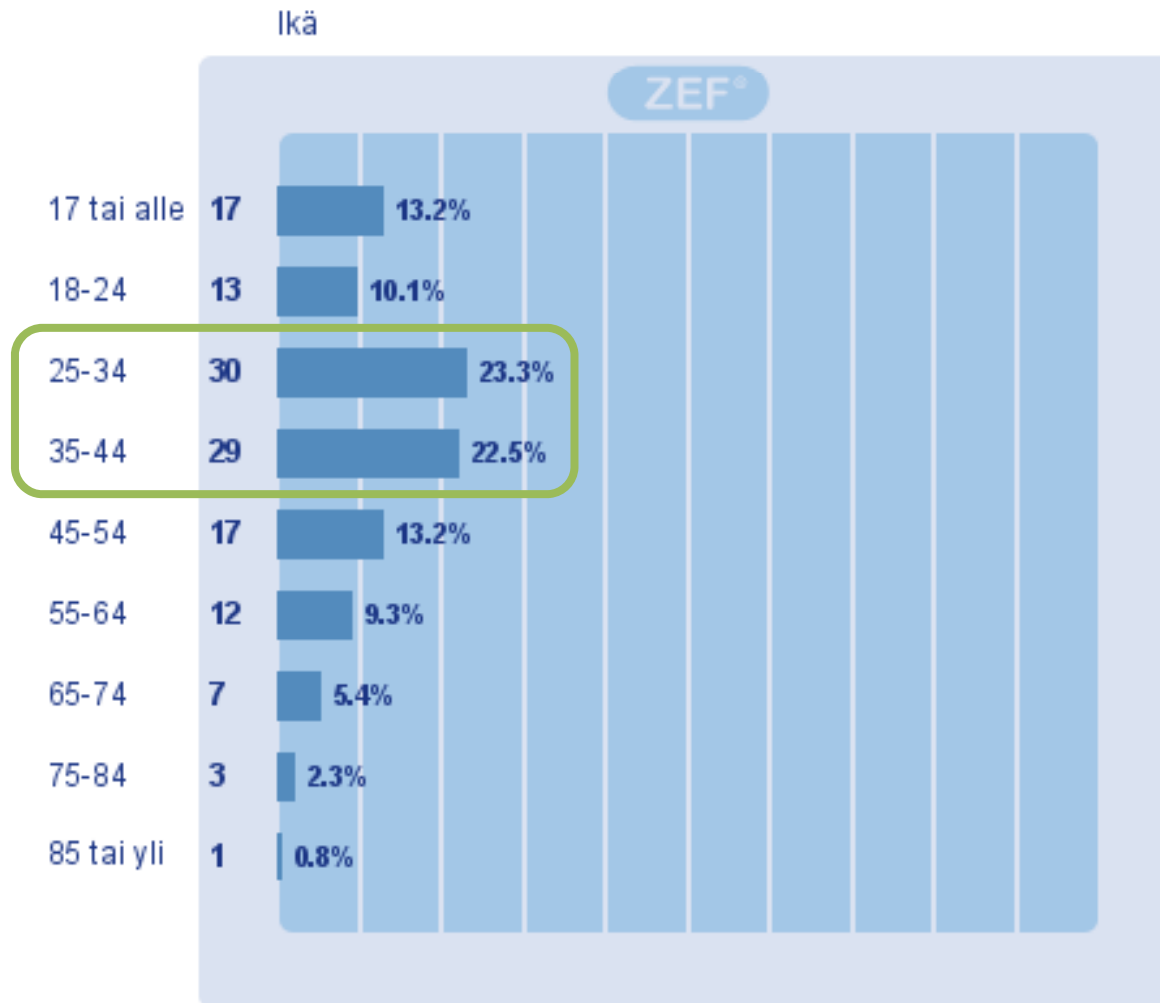
Paperisen kyselylomakkeen pystyi täyttämään Oulun uimahallissa, Oulun laatukirpputorilla, Pääkirjastossa, Valveella, Ympäristötalolla, Oulu10:ssä ja Aleksinkulmassa.

Kysely verkkosivuilla **59 vastausta**

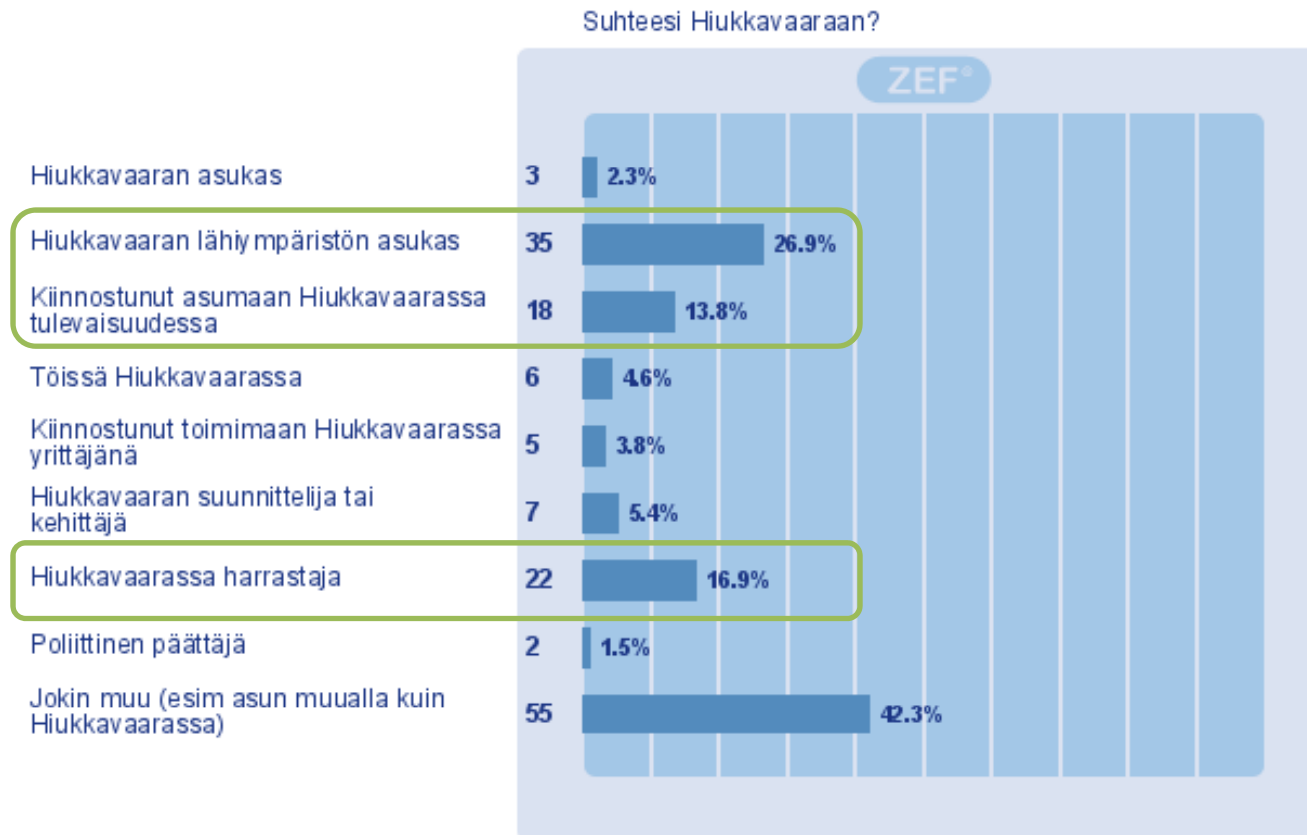
Paperiset vastaukset **39 vastausta**

Oulun uimahalli	13
Oulun laatukirpputori	10
Pääkirjasto	7
Valve	5
Ympäristötalo	3
Aleksinkulma	1
Oulu10	0

VASTAAJIEN IKÄJAKAUMA

1. SUHTEESI HIUKKAVAARAAN?

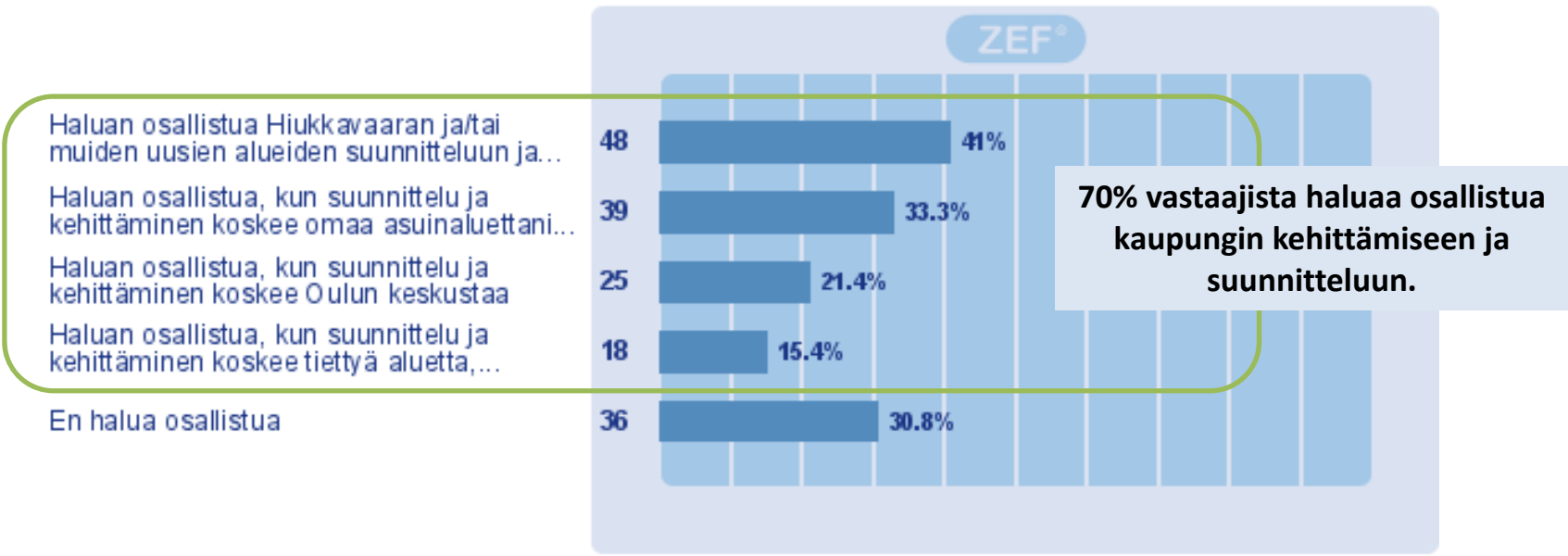

Vastaajista 60% oli jonkinlainen suhde Hiukkavaaraan. (Esim. lähialueen tai Hiukkavaaran asukas, Hiukkavaaran harrastaja tai yrittäjä) Loput 40% ilmoittivat suhteensa Hiukkavaaraan olevan joku muu. Alla niiden vastaukset, jotka olivat antaneet lisätietoja kyseiseen kohtaan.

- Olen kuvataiteilija ja Kulttuurikasarmi ry: Hallituksen jäsen (perustajajäsen)
- Hiukkavaarassa harrastajaksi kiinnostunut
- Asun muualla kuin Hiukkavaarassa (3 kpl)
- Kiinnostunut kaavoitukseen vaikuttamisesta
- Olen kiinnostunut koko Oulusta
- Kiinnostunut Hiukkavaarasta

3. HALUATKO OSALLISTUA ALUEIDEN SUUNNITTELUUN JA KEHITTÄMISEEN?

Haluatko osallistua alueiden suunnitteluun ja kehittämiseen?

4. MIHIN ASIOIHIN HALUAT OSALLISTUA HIUKKAVAARAN SUUNNITTELUSSA?

Hiukkavaaran kasarmi ja sen toiminnot (12)

- Bänditilojen yms. kulttuuri- ja harrastustilojen suunnittelu ja säilyttäminen (10)
- Yhteisöjen mahdollisuudet toimia alueella, esim. eri kulttuuri- ja taidealan yhteisöt
- Hiukkavaara lasten näkökulmasta
- Vanhan Hiukkavaaran säilyttämiseen sekä uuden ja vanhan alueen yhdistämiseen liittyviin seikkoihin.
- olen yrittäjänä (Kirpputori) ruokalassa. Mikä on tämän rakennuksen kohtalo suunnittelussa?
- *Haluan varmistaa vanhan kasarmialueen tämänhetkisten kulttuuritoimintojen säilymisen sekä kehittää niitä. Vanhoissa rakennuksissa työskentelee lukuisa määrä ammattitaitoijoita ja muusikoita. Heidän osaamistaan voisi mieltiä rikastuttamaan myös Hiukkavaaran uusien alueiden asukkaiden elämää ja toimintoja.*

Palvelut (12)

- *Asumiseen ja hyvinvointiin liittyvien palveluiden suunnitteluun*
- Palvelujen sijoittumiseen ja sisältöihin
- Palveluiden pysymiseen ja helppoon saavutettavuuteen
- Perheiden palvelut: koulu ja päivähoito
- Palvelukeskus / -verkosto

Liikunta ja virkistys (10)

- Liikuntapaikat: uimahalli, liikuntakeskukset, nuorten liikuntapaikat
- Ulkoilu- ja harrastusalueiden suunnitteluun
- Puistot ja leikkipuistot
- Virkistyskäytön monipuolisuuteen

Kulttuuri ja harrastukset (10)

- Harrastusmahdollisuuksien kehittäminen
- *Vapaa-ajan ympäristöjen kehittäminen*
- Yhteistyömallin ja -kulttuurin eteenpäin viemiseen
- Kulttuuritilojen tulevaisuuden pohtimiseen
- Kulttuuripaikat

Liikenne- ja ratkaisut (7)

- Kevyenliikenteenväylät
- Autoliikenteen risteysalueiden turvallisuus
- Katuverkko, infra

Asuminen (6)

- Asumisviihtyvyyttä
- Asumisen sijoittumiseen ja sisältöihin
- Tontit
- *Nykyään rakennetaan mielestäni usein liian tiheästi ja eikä viihtyisyyteen kiinnitetä huomiota. Useissa maailman suurkaupungeissa näyttää väljemmältä kuin Oulussa ja viheralueita on runsaasti. Lisäksi toivoisin, että kerrostalojen alakertoihin kaavoitettaisiin enemmän liiketilaa, eivätkä asuinalueet olisi pelkkiä nukkumalähiöitä. Talojen väriä voisi myös olla jotakin muuta, kuin valkoista/betonia tai toisaalta 70-luvun värejä. Esim Tukholmassa on käytetty hienosti värejä myös uusissa taloissa.*

Ympäristöystävällisyys (5)

- Ekologisuus
- Ympäristöystävällisyys
- Energiatarkkas rakentamiskulttuuri

4. MIHIN ASIOIHIN HALUAT OSALLISTUA HIUKKAVAARAN SUUNNITTELUSSA?

Liiketoiminta (5)

- Liiketoimintamahdollisuuksien luomiseen yrityksille
- työympäristöjen kehittämiseen
- kaupat ja liikekeskukset
- työpaikat

Luonto (3)

- Metsä
- Luontoarvojen huomioon ottaminen
- Alueen kehittämiseksi Oulun luontomatkojen keskuksena - mallia Rukan kävelykyliä

Kaupunkikuva ja esteettisyys (3)

Meluasiat (1)

- *Ns. tavallisena tallajaana hieman vaikea ymmärtää, mihin kaikkeen voisin periaatteessa osallistua. Ehkä meluasiat kiinnostavat kuitenkin eniten. Miten voin vaikuttaa siihen, että asuinalueellani olisi alhainen melutaso?*

Maankäyttö, kehittäminen ja ideointi (12)

- Kaikkeen
- Kaavoitus
- Luova ideointi, ideoiden jatkojalostus
- Kehittämiseen
- Talvikaupunkiratkaisuihin
- Aluerakenne
- Kommentoida suunnitelmia
- Ympäristö
- Raikkautta ja kestäviä käytännön läheisiä ratkaisuja ei soppailua.
- *Haluan osallistua suunnitteluun laaja-alaisesti, erityisesti minkälaisia toimintoja alueelle tulee ja minkälaisille toimijoille tiloja.*

Muita kommentteja

- *Haluan, että muiden alueiden kehittäminen ei jää Hiukkavaaran jalkoihin*
- *Lähiympäristöä ei saa pilata Hiukkavaaran nimissä järkevä suunnittelu*
- *Hiukkavaara ei ole minulle henkilökohtaisesti tarpeeksi kiinnostava.*
- *Olen kiinnostunut mutta pelkään ettei löydy aikaa*
- *En ole hyvä suunnittelija mutta mikäli jossain asioissa kysytään mielipidettä tai miten voisin itse johonkin tiettyyn asiaan vaikuttaa, autan parhaani mukaan.*
- *HALUAN osallistua Oulun keskustan kehittämiseen tällä mahtavalla (mullistavalla?) kaupunkilaiset huomioivalla tavalla - Hiukkavaarasta tulee nukkumalöhiö jossa ehkä nukun, keskusta on Oulun oikeasti laajasti merkittävä paikka!*

5. MIHIN ASIOIHIN HALUAT OSALLISTUA MUUN OULUN SUUNNITTELUSSA?

Palveluiden kehittäminen (18)

- Palveluiden pysyvyys
- Helppo saavutettavuus
- Palveluiden ja harrastusmahdollisuuksien sijoittelu
- Kestävien ja kaikkia asukkaita palvelevien palveluiden suunnitteluun
- Kouluverkostosuunnittelu
- Talvikangas suorkoulu
- Terveyspalveluiden kehittäminen
- Olemassa olevien Oulun omistaminen rakennusten mm. Haukiputaan koulun säilyttämiseen ja toimintaan
- *Haluaisin myös, että ihmisten asiantuntijuutta palveluiden käyttäjänä ja tarvitsijana otettaisiin enemmän huomioon.*

Liikenneyhteydet (9)

- Kevyenliikenteenväylät ja pyöräilyreitit
- Kulkuyhteydet ja reitistöt
- Autoilun vähentäminen
- Katuverkko, infra
- Autoliikenteen risteysalueiden turvallisuus
- Ihmisläheisen, autottoman ja ekologisen ympäristön luomiseen

Liikunta ja virkistys (9)

- *liikuntapalvelut: uimahalli, nuorten liikuntapaikat*
- Puistot ja leikkipuistot
- Viheralueet
- Pyöräilyn parantaminen

Kaupunkikuva ja kulttuuriympäristö (9)

- Kaupunkikuvan ja toiminnallisuuden yhteensovittaminen
- Esteettisyys
- Viihtyisyys
- Kulttuuriympäristön huomioiminen ja säilyttäminen
- Oululaisen identiteetin kasvattaminen
- Vanhojen rakennusten ja ympäristön säilyttäminen
- Luonnonmukainen ei kapitalistislähtöinen kaupunkisuunnittelu

Kulttuuri / yhteisöllisyys / harrastusmahdollisuudet (8)

- Yhteisöllistä toimintaa tukeviin hankkeisiin
- Katutaiteeseen, graffiteihin, luovaan ympäristöön
- Kulttuuri, etenkin musiikki
- Lasten Oulu
- Uuden Oulun alueen kulttuuri- ja harrastustoiminnan kehittämiseen

Keskusta (7)

- Keskustan kehittäminen ja suunnittelu
- Suistoalueen kehittäminen
- Korkean rakentamisen ja kaupunkimaisen rakentamisen visiointi
- Asemakaavoihin
- Keskustan kulttuuriympäristön huomioimiseen
- Keskustaan ostoskeskus

5. MIHIN ASIOIHIN HALUAT OSALLISTUA MUUN OULUN SUUNNITTELUSSA?

Maankäyttö / Kaavoitus (5)

- Maankäyttö ja rakentaminen
- Aluerakenne, palveluiden ja harrastusmahdollisuuksien sijoittelu, kulkuyhteydet ja reitistöt
- Ympäristö
- *Keskustan ja suistoalueen kehittämiseen, korkean rakentamisen ja kaupunkimaisen rakentamisen visiointiin.*
- *Pääperiaatteisiin koko kaupungin osalta, vanhojen rakennusten ja ympäristön säilymiseen, ihmisläheisen, autottoman ja ekologisen ympäristön luomiseen.*

Osallistumistavat (5)

- Osallistumalla tilaisuuksiin
- Tapahtumat kiinnostavat yleisesti
- *Vastaavaan kuin Hiukkavaarassakin, kuinka luoda uusilla menetelmillä käyttäjäystävällisempi, parempi asuinympäristö.*
- *Kovin moniin, jos niihin osallistuminen vaikuttaa jollakin konkreettisella tavalla, ja asiakokonaisuuksien hahmottamisesta on tehty mahdollista monipuolisella ja ymmärrettävällä osallistumisaineistolla.*
- *Hmm, voisin vaikka vastata johonkin kyselyyn alueelle toivottavista palveluista tms..*

Ympäristöystävällisyys (4)

- ekologisuus
- ihmisläheisen, autottoman ja ekologisen ympäristön luomiseen

Liiketoiminta (4)

- Liiketoimintamahdollisuuksien luomiseen yrityksille: referenssit ja pilotit
- Keskustaan ostoskeskus

Lähialueet (3)

- *(lähi)ympäristö, myös haja-asutusalueilla ja vanhoissa kuntakeskuksissa*
- *Siihen, että Oulun viihtyisyys säilyisi, eikä jo rakennettuja kaupunginosia pilattaisi täydennysrakentamalla niitä ahtaan tuntuisiksi. Mielestäni Oritkari voitaisiin ottaa asuin- ja virkistyskäyttöön! Kauheaa haaskausta pitää teollisuusalueena kaunista merenrantaa!*

Asuminen (2)

- Asuinympäristön viihtyisyyden kehittämiseen

Meluasiat (1)

Jätehuolto (1)

Muuta (5)

- Kaikkeen
- Byrokratian purkaminen
- *Muu Oulu*

6. MIHIN KOET PYSTYVÄSI VAIKUTTAMAAN ASEMAKAAVOITUSPROSESSISSA?

En voi vaikuttaa mihinkään (22)

- En mihinkään, vain negatiivisesti
- Oikeat vaikutusmahdollisuudet ovat vähäiset
- Aika vähän. Prosessit etäisiä.
- *Nykyisellään en juuri mihinkään. Toivoisin voivani vaikuttaa ammattitaidollani (palvelumuotoilu) alueen toimivuuteen tuomalla esiin asukkaiden tarpeet.*
- *Tällä hetkellä en mihinkään. Olen käynyt info- ja keskustelutilaisuuksissa, mutta niissä ei ole syntynyt edes keskustelua, vaan kaavoitus on jo päättänyt kaikesta etukäteen ja usein lähestulkoon pilkannut osallistujien ehdotuksia.*
- *Mahdottomimpia prosesseja päästä vaikuttamaan. Kaavoitus on tietyn ryhmän aluetta, eikä asukasta juurikaan kuunnella.*
- *En kovin paljon, huonosti. On sellainen tuntuma, että lopulta raha ja virkamiesten päätökset määrittelevät asiat kaavoituksessakin.*

Vaikutusmahdollisuudet ovat vähäiset (6)

- **Lähinnä mielipiteisiin**
- En paljon, lähinnä kaavoittajien tiedon lisäämiseen ja näkökulmien esiin nostoon.
- Tarpeeksi ajoissa kun saadaan kuultuna olla niin voidaan tuoda omia näkemyksiä aiheisiin ja asioiden kehittämisiin.
- *Tuskin mihinkään. Osallisuuspuhe on pääosin hienoa sananhelinää ja suurin osa osallistumisesta kiinnostuneista vastustavat kuitenkin suunnitelmia. Nimbyille ei pitäisi antaa sananvaltaa, vaan ammattilaisen näkemystä kunnioittaa, mutta vuoropuhelun kautta. Ehkä lähiympäristön "tärkeistä paikoista" ja asukkaiden kokemuksista saadaan tietoa suunnittelun pohjaksi, mikä saattaa olla osallistavan suunnittelun tärkein anti.*

Pystyn vaikuttamaan (13)

- *Koko sana on aika vieras käsite, mutta kaikkeen voi vaikuttaa, jos pitää tarpeeksi meteliä.*
- Kaavoitusratkaisujen luovuuteen ja toimivuuteen käytännössä
- Ideointiin ja kommentointiin
- Tiedottamaan vanhan Hiukkavaaran alueesta, kuinka paljon näissä tiloissa on perustaa Hiukkavaaran säilyttämiselle (on monenlaista yrittämistä)
- Yleiseen kokonaiskuvaan, erityistarpeiden huomioonottamiseen
- Käyttäjä ystävällisyyteen, esteettömyyteen - Tuomalla näkökulmaa ja ideoita, loppu on vastaanottajista kiinni
- Rakentamiseen
- *Poliittisten päättäjien kautta aika moneenkin asiaan, mutta kokemuksesta tiedän, että se on kova tie.*
- *Voin tuoda omia ajatuksiani ja näkemyksiäni mukaan suunnitteluun, joissakin tilanteissa on kuitenkin tuntunut siltä ettei muiden kuin asemakaavoituksen omilla ideoilla ole kantavuutta. Kokouksissa on jyrätty muiden ajatukset nurin vaikka ne olisivat olleet enemmistönä. Ideointia saa kuitenkin tehdä.*

En tiedä voinko vaikuttaa / En ymmärrä kysymystä (7)

Haluan lisätietoa vaikutusmahdollisuuksista (2)

- Tietoa on vaikea löytää

7. MIHIN HALUAISIT VAIKUTTAA? VOIT MAINITA ERITYISEN TEEMAN TAI ALUEEN.

Palvelut (14)

- Koulut (koko, sijainti, laatu) (5)
- Terveysasemat, kirjastot, lähikaupat, koulut, päivähoito
- Ikäihmisten, lasten ja nuorten palvelut
- Saavutettavuus ja pysyvyys
- *Palvelut on meiltä viety, muuta luvattiin.*
- *Että alueesta tulee sellainen, jossa asukkaat saavat yleisimmät palvelut -- terveys, opiskelu, päivähoidot, urheilu, virkistys, harrastus -- tarvitsematta lähteä muualle.*

Hiukkavaara / Kasarmi (9)

- *Haluaisin vaikuttaa siihen, että Hiukkavaaran kasarmirakennukset säilytetään samoissa käyttötarkoituksissa kuin nyt. Taiteilijoiden- ja bändien työtilat tulisi säilyttää. (6)*
- Yrittäjien mahdollisuudet vanhassa Hiukkavaarassa
- Hiukkavaaran vanhan alueen suunnittelu
- Vanhan Hiukkavaaran kerrostaloalueen kehittäminen
- Lasten olot Hiukkavaarassa
- Hiukkiskeskus !
- *Kulttuuritoiminnot: Vanhan kasarmialueen taiteilijoiden osaamisen ja palveluiden hyödyntäminen uusilla Hiukkavaaran alueilla. Kulkuyhteyksien parantaminen Hiukkavaaraan: Bussiyhteydet tmv. Uusien alueiden julkiset tilat ja taiteilijoiden osaamisen hyödyntäminen niiden suunnittelussa.*

Liikenne (9)

- *Kevyenliikenteen toimivuuden kehittäminen (3)*
- Julkinen liikenne
- Turvalliset liikenneyhteydet
- Alikulut, pyörätiet, suojatiet

Asuminen (9)

- Asumismukavuus
- Tonttijako
- Rakentaminen
- Omakotialueen kaava, järkevät pohjat
- Lisärakentamiseen haja-asutusalueilla oleville isoille tonteille
- Sosiaalisesti kestävään asuin ympäristöön. Päihde- ja mielenterveyskuntoutujien asumisen parantamiseen.
- *Asukkaiden vapaat kokoontumistilat, toimintamahdollisuudet, liikenneyhteydet, asuin ympäristön viihtyisyyden lisääminen myös muilla kuin kaupallisilla palveluilla.*

Kaupunkikuva ja -rakenne (9)

- Ympäristö
- Ulkonäköön
- Esteettömyys
- Viihtyisyys
- Ympäristön laatu ja arvovalinnat
- *Toimintojen monipuolistamiseen kaupunkirakenteessa, korkealaatuisen ja sosiaalisesti toimivan, virikkeellisen ja elävän julkisen (katu-, ym.) tilan syntymiseen*
- *Järkevä kaavoitus, loppuun asti viety suunnittelu esim. Ritaharju / Metsokangas, toimivatko lapsiperheiden palvelut?*
- *Keskustan ja lähialueiden rakennustehokkuuden nostamiseen, kaupunkikuvan laadullisiin seikkoihin, yleiskaavoituksen periaatteiden pohtimiseen, sekä korkean rakentamisen ja kaupunkimaisuuden edistämiseen.*

7. MIHIN HALUAISIT VAIKUTTAA? VOIT MAINITA ERITYISEN TEEMAN TAI ALUEEN.

Tietyt alueet (8)

- Talvikankaan alue (2)
- Myllyoja
- Jääli
- Kaukovainio
- Kastelli
- Keskusta
- Haukiputaan suuralueella keskustan kehittämiseen ja Kiiminkijoen kunnostamisen suunnitteluun
- *Siihen, että Oulun viihtyisyys säilyisi, eikä esimerkiksi jo rakennettuja kaupunginosia pilattaisi täydennysrakentamalla niitä ahtaan tuntuisiksi. Mielestäni Oritkari voitaisiin ottaa asuin- ja virkistyskäyttöön! Kauheaa haaskausta pitää teollisuusalueena kaunista merenrantaa!*

Liikunta ja virkistys (7)

- Liikuntapaikat ja liikunta-alueet
- (Lasten) harrastustoiminta ja ulkoilumahdollisuudet
- Hyvin rakennettuihin urbaaneihin viheralueisiin
- *Viheralueet ovat ihmisten ja eläinten henkireikiä ja luovat viihtyisyyttä ja houkuttelevat siten uusia asukkaita Ouluun sen sijaan, että kaikki kynnelle kykenevät muuttavat pois viihtyisämpään elinympäristöön.*

Yhteisöllisyys ja vuorovaikutteisuus (5)

- Yhteiset tilat
- Erilaiset alueen sisäiset ja ulkoiset vuorovaikutusprosessit ja niiden kehittäminen
- *Tapahtumien järjestely ja siellä mukana olo on yleistä mielenkiintoa, tietysti voin auttaa ruumiillisissa töissä milloin missäkin hommassa.*

Olemassa olevan ympäristön säilyttäminen (4)

- Olevien rakennusten ja alueiden säilyminen ja täydennysrakentaminen
- Olemassa olevan rakennuskannan ja uuden rakentamisen yhteensovittaminen. Luontoarvojen huomioonottaminen.
- Heinäpään säilyttäminen (mitä jäljellä on)

Taide- ja kulttuuri (2)

- Betonialueiden koristamiseen taiteella
- Kulttuuritilojen säilyttämiseen/lisäämiseen

Liiketoiminta (2)

- Uuden liiketoiminnan mahdollistaminen, uusien ratkaisujen hyödyntäminen
- Yritysten parempi osallistaminen

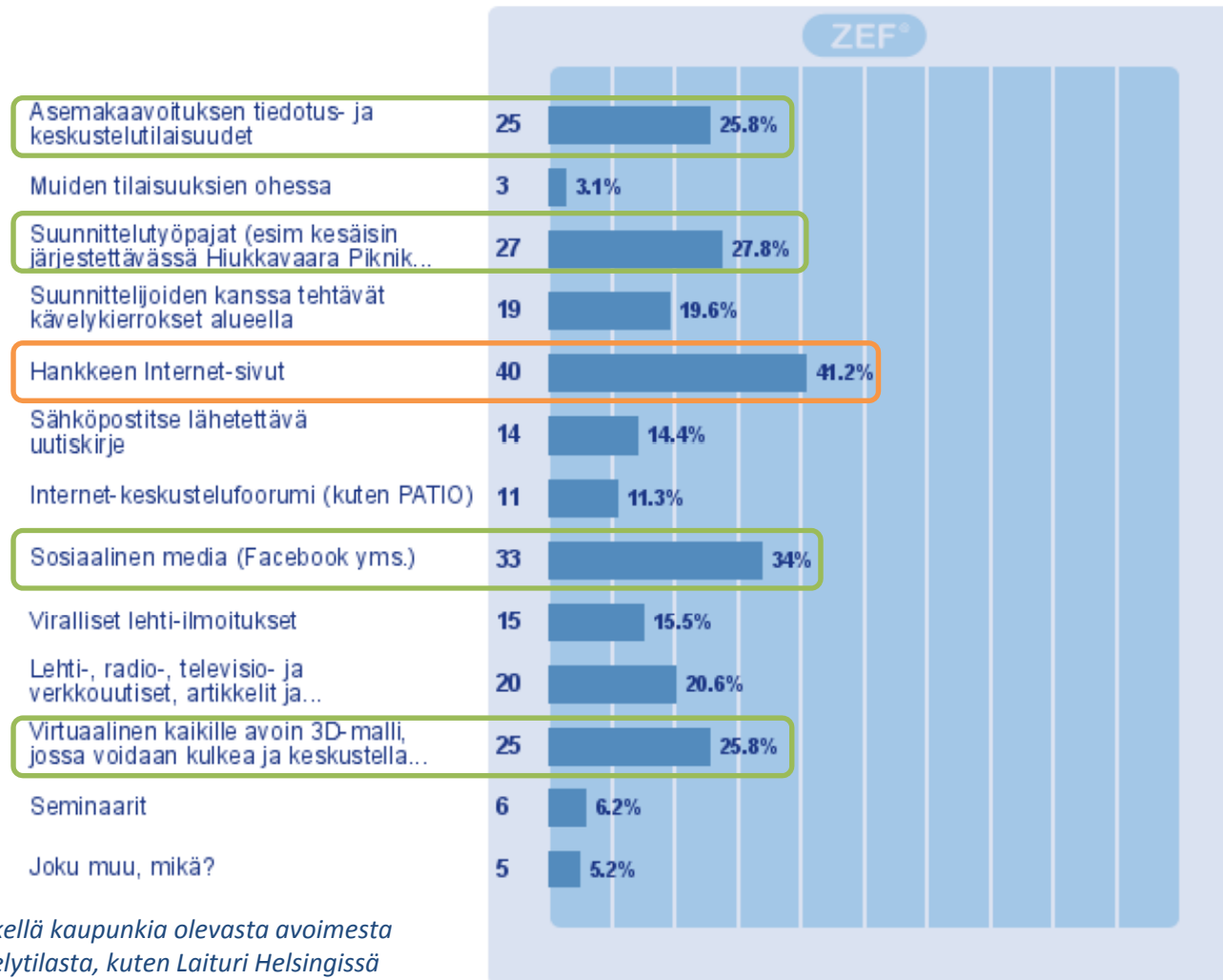
Poikkimaantien silta (2)

En osaa sanoa (2)

Muut (5)

- Talvirakentamiseen, energiatehokkaaseen rakentamiseen
- Ympäristöystävällisyys
- Melu
- Jätehuolto
- *Kun Muuraojan viljelypalstat lakkautetaan, tule pitää huoli, että korvaavat palstat löytyvät pyörämatkan päästä, Saarela on liian kaukana.*

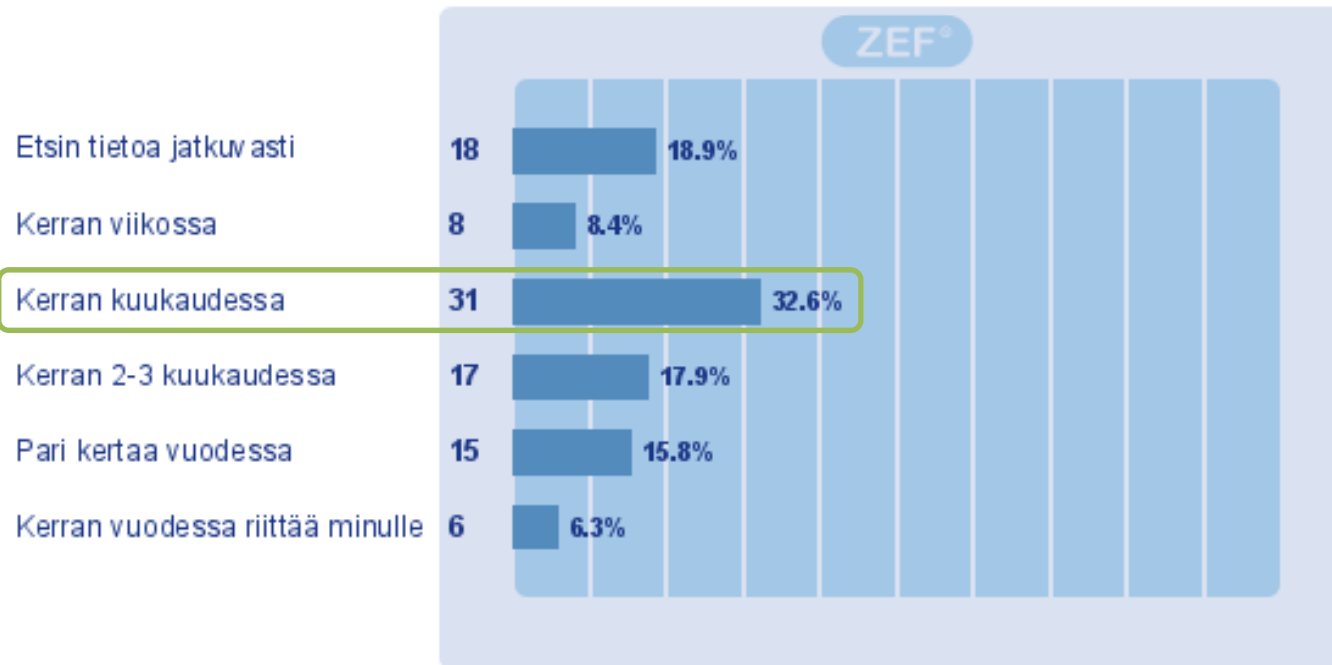
8. MITÄ KAUTTA HALUAT TIETOA UUSIEN ALUEIDEN, KUTEN HIUKKAVAARAN, SUUNNITTELUSTA JA KEHITTÄMISESTÄ? (valitse kolme tärkeintä)

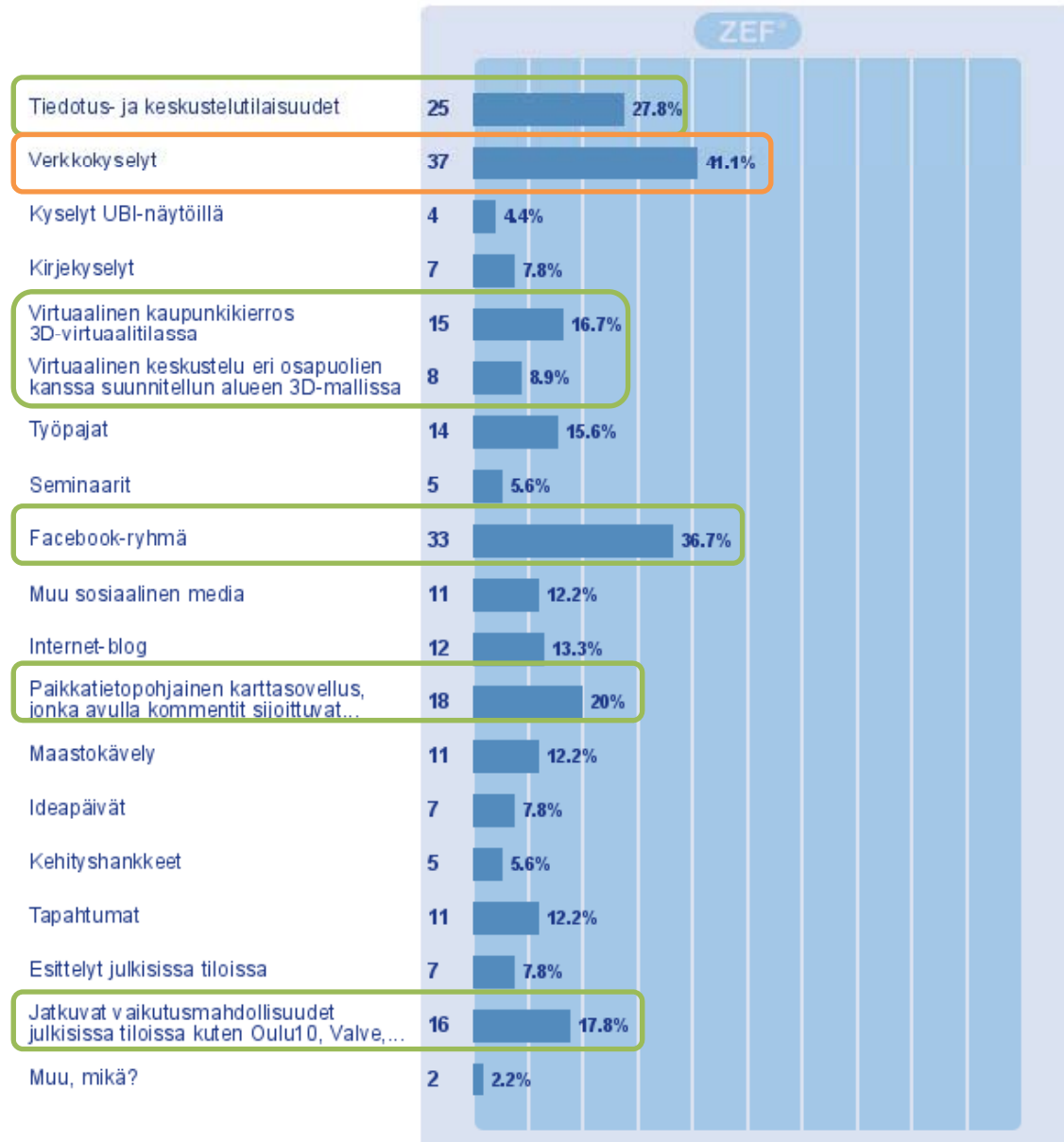
- Keskellä kaupunkia olevasta avoimesta näyttelytilasta, kuten Laituri Helsingissä
- viralliset kokoukset
- Forum24-lehti
- asiantuntijatyöryhmä

9. KUINKA USEIN HIUKKAVAAARASTA TAI MUUSTA ASEMAKAAVAHANKKEESTA TULISI TIEDOTTAA?

Kuinka usein Hiukkavaarasta tai muusta asemakaavahankkeesta tulisi tiedottaa?

10. MITKÄ VUOROVAIKUTTAMISEN TAVAT OVAT HOUKUTTELEVIA JA HELPPOJA KÄYTTÄÄ?

- Julkinen erittäin näkyvä tila, juuri esittelyä ja vuorovaikutusta varten
- Forum24-lehti

11. MIKÄ ON TÄRKEINTÄ VUOROVAIKUTTEISESSA SUUNNITTELUSSA?

Otetaan saadut ideat ja mielipiteet huomioon suunnittelussa (24)

- *Saadut mielipiteet ja kommentit huomioidaan oikeasti suunnitelmissa. Pelkkä kysyminen ei riitä, vuorovaikutuksen pitää näkyä myös lopputuloksessa.*

Kuullaan ja kuunnellaan kaikkia osapuolia (18)

- Otetaan huomioon alueen asukkaat (6)
- Ihmisten oikea-aikainen aito kuuntelu
- Eriävien mielipiteiden kuuntelu
- Kaikkia kuullaan tasapuolisesti
- Osallistujilla kuulluksi tuleminen kokemus

Tiedonkulkua (9)

- Selkeä ja ymmärrettävä tiedottaminen
- Kerätty tieto ja mielipiteet oikeasti välittyvät eteenpäin suunnittelussa ja päätöksenteossa
- Riittävä ja helposti saavutettava informaatio
- Alkuvaiheen tiedotus on tärkeää
- Vuorovaikutteisen suunnittelun tulokset tulee julkaista kaikkien osapuolien tietoisuuteen.
- Avoin tiedottaminen suunnitelmista ja ratkaisujen perusteleminen

Aito vuorovaikutus (8)

- *Vuorovaikutus alkaisi jo mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja olisi jatkuvaa ja aktiivista läpi koko prosessin, jolloin on aito mahdollisuus vaikuttaa, ei sitten vasta kun suunnitelmat on jo melkein valmiit ja melkein lyöty lukkoon.*

Vuorovaikutuksen ja osallistumisen helppous (7)

- Helppokäyttöiset välineet, riittävä ja helposti saavutettava informaatio
- Materiaalin on oltava luotettavaa ja nopeasti omaksuttavaa, esim. 3d-mallit.
- Porkkana kepin päässä. Toimiva syötti, jolla houkutellaan ihmiset mukaan.

Vastataan saatuun palautteeseen / perustellaan ratkaisut (6)

- *Mielipiteisiin, ehdotuksiin ja kysymyksiin reagoidaan ja vastataan*

Mahdollisuus vaikuttaa ja osallistua (5)

- *Aito vaikuttamismahdollisuus. Tiedotustilaisuudet, joissa vaikutusmahdollisuus on vain näennäistä, ovat lannistavia.*

Avoin keskustelu (4)

- Rehellinen ja toimiva keskusteluyhteys kaikkien osapuolten kesken.
- *Mahdollisuus kommentoida suunnitelmia matalalla kynnyksellä anonymisti esimerkiksi hankkeen nettisivuilla tai blogissa toisi hyvin eri ääniä esiin. Perustelluista ja asiallisista kommentaareista koostuva moderoitu blogi voisi toimia esim. Kalevan verkkosivujen tyylistä nettiokseennuskirjoittelua paremmin.*

Kerrotaan toteutuneista ideoista (2)

- *Osoitetaan osallistujille, mihin heidän panoksensa on mennyt, jotta työn jälki näkyy. Luottamus on tärkeää.*

Yhteistyö (2)

En osaa sanoa (2)